

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De peccato luxuriæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

11. Quamvis autem magna difficultas sit; An mortaliter peccent coniuges qui morose delectantur in copula cogitata tanquam præfenti, dum absentia aut locus, vel tempus non patitur eam exerceri (de qua re in vtramq; partem Sanchez lib. 9. De matrimonio, disput. 44. quæst. i. authores refert magno numero) negantem tamen ut bona ratione fultam, tenere possumus sicut tenuimus in memorata regula sexta. Neque enim grauior est culpa in coniugibus de copula coniugali cogitare ob delectationem carnalem, quam copulam ipsam actu exercere ob eandem delectationem solam. Istud autem non est peccatum plus quam veniale, quia non habet de se aliam peruersitatem, quam finis indebiti: nempe quod pro fine actus, statuat id, quod tantum est illi accessorium. Quo argumento probari pariter potest, quod multis pro se citatis asserit de Salas in seq. sect. 25. nimirum aspectus, amplexus oscula, & colloquia à coniugibus inter se usurpata ad captandam voluptatem veneream absque animo perueniendi ad copulam, non esse peccata mortalia; nisi interueniente notabili periculo pollutionis aut consensus in eam, quo casu culpa esset mortalis ex circumstantia mortali: vt pote repugnante fini matrimonij, qui est liberorum susceptio ad conseruationem generis humani. Etenim quia pollutionis voluptas ingens est: & incommodis vacat: ea aliquatenus concessa, negligenter à plerisque coniugatis carnalis copula, præsertim ab iis qui liberos nutrire aut collocare nõ sine molestiis magnis possunt. Porro nequaquam videtur negandum, quin peccatum sit mortale nondum coniunctos matrimonio delectationem veneream captare cogitatione copulæ quam habituri sunt tempore matrimonij. Tum quia eiusmodi cogitatio non habet rationem præambuli ad celebrationem matrimonij, cum intus latens & occulta, ad fouendum mutuam ac reciprocam amorem non sit accommodata. Tum etiam quia licet illa sit de relicta futura: nihilominus tamen actus appetitus sensitiui ex eadem consurgens, est commotio præsens ordinata ad habendam de præfenti copulam (cuius illa est quedam inchoatio) quam habere non licet nisi matrimonio constante. Ob quam etiam rationem peccatum est mortale in viduis si admittant delectationem veneream ortam ex cogitatione copulæ habitæ tempore matrimonij. Quæ doctrina est Nauarri in Enchirid. cap. 16. num. 9. & 10. eamque recentiores sequuntur quos Sanchez refert in citata disput. 47. num. 4. & 7. Beneque in sequen. 8. monet pro solutione argumentorum contrariorum: licitam quidem esse complacentiam voluntatis de talibus actibus licitis, quod ij vel habendi sint, vel habiti sint suo tempore: illicitum esse tamen eiusdem voluntatis consensum in delectationem sensitiuam: quæ contingens cum præfenti commotione carnali, nõ ordinatur ad futuram aut præteritam copulam licitam: sed ad præsentem illicitam: vt pote quam matrimonium præfens non cohonestat.

Modus quo peccata contra nonum Decalogi præceptum commissa, diuise sunt species.

SECTIO III.

13. Difficultas autem hic occurrit; An peccatorum quæ contra nonum ipsum præceptum committuntur sint plures species. Cui vt satisfiat paucis, relicta longiore tractatione videnda apud memoratum de Salas sect. 6. notandum est consensum id rei venereæ concupiscentiam, quæ nono præcepto prohibetur, duplicem esse posse, iuxta antedicta lib. II. cap. 3. docum. 2. Vnum efficacem; qui est cum affectu perpetrandi opus illicitum concupitum; alterum inefficacem; qui est simplex complacentia de opere illicito concupito. Si ergo peccata quæ contra nonum præceptum committuntur sint consensus efficaces, diuersæ sunt eorum species, perinde ac operum illicitorum, quæ dant eis suam malitiam, prout in eodem documento expositum est. Vnde si quis appetitui concupiscenti vxorem alienam aut consanguineam cõsenserit: optando talis concupiscentiæ adimpletionem, nõ confiteatur sufficienter dicendo se consensisse venereæ concupiscentiæ: sed exprimere tenetur adulterij vel incestus speciem, quam talis consensus accipit ex opere concupito, & sic de cæteris paulo post memorandis.

Si vero dicta peccata sint simplices complacentiæ, sine vl-

lo affectu ad opus; omnia sunt vnius speciei, cum sint eiusdem malitiæ: vt pote oppositæ vni tantum virtuti castitatis, ac eodem modo: nimirum per turpitudinem veneream in qua absolute versantur: sicut quæ vltimè peccatis operum venereorũ: quæ castitati ita opponuntur, vt vel oppositionis modus sit diuersus; vt patet in fornicatione, & in peccatis contra naturam, nempe mollitie, Sodomia, & bestialitate; vel adhuc alteri virtuti opponantur, vt raptus adhuc opponitur iustitiæ pietatis paternæ; adulterium, iustitiæ fidei coniugalis; incestus, iustitiæ pietatis debitæ sanguine iunctis, & sacrilegium, religioni. Sicut igitur simplex complacentia venereorum non extenditur ad vsum venerei operis, ex quo in peccatis castitati contrariis oritur aggrauatio mutans speciem, ita neque ad illam extenditur eiusmodi aggrauatio, prout illustratur exemplis.

Nam que in simplici complacentia de raptu, solummodo notatur talis malitia contra castitatem, qualis est fornicationis: non item malitia contra iustitiam (sicut notatur in ipsorãptu) quia pro complacentiam eiusmodi, proximus in nullo læditur; vt nec per simplicem complacentiam de furto, quæ non extenditur ad rei alienæ usurpationem per quam peccatur contra iustitiam. Similiter simplex complacentia de actu carnali cum coniugata, est quidem contra castitatem, eadem ratione qua fornicatio; sed non est de se contra iustitiam: quia cum ad læsionem proximi non extendatur, iustitia non censetur instituta ad illius moderationem. Pari quoque ratione simplex complacentia de actu carnali cum habente castitatis votum, tantum est contra castitatem: non autem contra religionem, nisi vsurpetur in religionis opprobrium: non enim per eam, sicut per opus, committitur irreuerentia contra cultum Deo debitum: sed tantum turpitudinem contra castitatem: sicut nec per simplicem complacentiam de trucidatione Clerici peccatur per irreuerentiam contra cultum Deo debitum, sed solum per proximi odium.

Aduerte vero obiter eum qui habet castitatis votum absolutum, si placeat sibi in delectatione venerea, etiam sine affectu ad opus venereum, peccare non tantum peccato fornicationis, seu contra castitatem, sed etiam peccato sacrilegij & contra religionem. Ratio est, quia votum castitatis absolute emissum, comprehendit non solum opus externũ; sed etiam delectationem omnem contra castitatem: cum de hac emissum sit absolute & sine restrictione.

CAPVT III.

De peccato luxurie.

SVM MARI VM.

- 15 Luxuria dicitur cum generaliter, tum proprie; hocq; posteriore modo peccatum est genere suo mortale.
- 16 Quod luxuria peccatum sit capitale, & qua ratione ex ea oriantur peccata quedam interna, sicut ipsius dicta.
- 17 Quæ ratio quadam externa.
- 18 Septem luxurie species, quæ peccata sunt suo genere mortalia, de quibus faciendâ est specialiter confessio.
- 19 Quid sit fornicatio, & quod sit peccatum suo genere mortale.
- 20 Duo casus in quibus actus fornicationis excusatur à mortali.
- 21 De concubinato tanquam continuata fornicatione, quod sit graue peccatum, & grauer puniatur in vtroque foro.
- 22 Quid stuprum superaddat fornicationi, per quod constituitur distincta species luxurie.
- 23 Obligatio quam stuprum habet coniunctam.
- 24 Quid sit adulterij, quidve malitiæ superaddat fornicationi.
- 25 Quomodo Confessarius debeat se gerere, quando proles suscipra est ex adulterio.
- 26 Quid sit incestus, & quam malitiam superaddat fornicationi, exprimendam in confessione, tanquam circumstantiam mortaliter aggrauantem.
- 27 Eiusdem grauitatis varietas, & quando in confessione sit exprimenda.
- 28 Quid raptus fornicationi superaddat.

- 29 Corollaria de eadem re.
- 30 Raptum genere suo peccatum esse mortale: ad quod confirmandum referuntur pœnae, quibus is à iure puniatur: præsertim nouo Concilio Trident.
- 31 Quomodo sint eadem pœna accipiendæ.
- 32 Quid sit sacrilegium prout luxuriosa species: & quot modis contingat.
- 33 De sacrilegio quod committitur vsu actus luxuriosi in loco sacro.
- 34 Quando committatur à coniugibus illic venibus coniugali copula.
- 35 Quatenus committatur per actum luxuriosum occultum, aut cum est sine carnis copula, aut de desiderio illius habenda in loco sacro.
- 36 Que in hac re comprehendantur nomine loci sacri.
- 37 Quodnam dicatur peccatum contra naturam, & vnde sumantur variae species illius.
- 38 Quando peruerso modi in copula coniugali sit tantum peccatum veniale: & quando etiam mortale.
- 39 Definitio mollitiei: cum annotatione de distillatione, quæ ei affinis est.
- 40 Quod mollities sit peccatum mortale: sit etiam procuratio dictæ distillationis.
- 41 Modi varij quibus contingere potest carnalis pollutio.
- 42 Obligatio sub mortali remouendi causam futurae pollutionis, cessat ob necessitatem agendi ad notabile commodum consequendum, aut notabile incommodum vitandum.
- 43 Difficultas an eadem aliquando cesset, si absit agendi necessitas.
- 44 De malitia pollutionis in sua causa præuisa quidem, non tamen intentæ.
- 45 De peccato quod committitur dando occasionem distillationis, aut commotioni spirituum generationi deseruientium.
- 46 Quid ad Sodomiam proprie dictam requiratur, & de generaliter dicta.
- 47 Illius grauitas & pœna.
- 48 De bestialitate.

15. **L**UXURIA generaliter significat omnem excessum non solum in re venerea; sed etiam in vestitu, epulis, & similibus deliciis. Specialiter vero significat solum excessum in re venerea: sicque in præsentiarum accipitur, & est peccatum suo genere mortale, iuxta illud, quod ad Gal. 5. cap. ea ponitur inter opera carnis, quæ qui agunt, regnum Dei non consequentur. Quod & ratio docet: qui est peruersus excessus in re graui, nempe in generatione humana, ordinata ad conseruationem humani generis; & ideo maxime necessaria ad commune bonum, si iuxta normam recte rationis vsurpetur. Quandoquidè ex D. August. in lib. De bono coniugali, cap. 16. quod est cibus ad salutem hominis, hoc est concubitus ad salutem generis.

16. Est etiam peccatum capitale ex D. Gregorio lib. 31. Moral. cap. 31. quoniam ex ea tanquam ex fonte, ob vehementiam delectationis venereæ, multa alia (quæ ideo vocantur filie luxuriae) oriuntur: præsertim autem ista: cæcitas mentis, præcipitatio, inconsideratio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, & horror futuri. Id quod declaratur hac ratione, quam D. Thom. habet, 2. 2. quæst. 153. art. 5. Cum in intellectu sint quatuor operationes in ordine ad spirituale bonum: prima, simplex consideratio, per quam homo id ipsum bonum comprehendere dicitur: secunda, bona consultatio: de medijs ad idem exequendum: tertia, iudicium de medijs illis quæ occurrerunt: quarta, imperium, quo ratio operam dat, vt quæ iudicata fuerint oportuna, mandentur executioni: luxuria prout reddit mentem ineptam ad considerationem rerum spiritualium, parit cæcitatē mentis; prout vero ad consultandum de recte viuendi medijs, præcipitatem: prout autem ad recte iudicandum de medijs ad æternam salutem conducentibus, inconsiderationem: prout denum reddit debilem ad exequendum bona proposita, inconstantiam.

Præterea cum in ordine ad bonum ipsum spirituale, due in voluntate operationes sint: nempe intentio finis, & electio

mediorum: luxuria quoad intentionem, sic eandem voluntatem trahit ad voluptates venereas, vt omnes cogitationes & curas referat ad eas consequendas; vnde sequitur vt se in illis adeo amet, vt oderit Deum qui illas tanta seueritate prohibet, indeque generat tum amorem sui, tum odium Dei. Quoad electionem vero, luxuria voluntatem sic peruertit oblectamentis voluptatum corporearum; vt qui inhærent in illis, velint in hac vita perpetuo manere: quod est generare in eis amorem huius sæculi: nolint autem mortem, per quam se priuandos voluptatibus norunt, & exponendos grauibz pœnis subeundis pro illicito vsu earum: & ita parit horrorem futuri sæculi. Ex quibus fati intelligi potest sollicitudo de æterna sua salute, curandum esse peculiari studio, vt animam à luxuriæ sordibus purgatam habeat, ab eaque iuxta Ecclesiasticum cap. 21. tanquam à facie colubri fugiat.

Porro ad propositas, vt vocant, luxuriæ filias, quæ interne sunt, & malitiæ mortalis (tanquam impedimenta grauia æternæ salutis consequendæ) D. Thom. in cit. art. 5. ad 5. addit quatuor externas. Prima est, turpilouium, quod contingit homini luxurioso ex abundantia turpitudinis, quia cor habet plenum, iuxta illud Matth. 12. Ex abundantia cordis os loquitur. Secunda est, scurrilitas, posita in verbis & factis parum honestis risum mouentibus: quæ nascitur ex eodem fonte cum præcedente. Tertia est, sermo ludicrus comparatus ad iocos, quibus libidinosi impensius delectantur: eaque ex causa ex variis libris colliguntur turpes, & ludicra narrationes, quas in promptu habeant dum versantur ab alijs. Quarta est, stultiloquium: mens enim cæca libidine effluit multa stulta, seu aliena à ratione. Hæ autem infectæ malitiæ luxuriæ, à qua manant tanquam à fonte, iudicari debent peccata mortalia. Sequitur, vt de eiusdem luxuriæ speciebus dicamus.

De speciebus luxuriæ.

SECTIO I.

18. **S**PECIES luxuriæ septem numerantur, fornicatio, adulterium, incestus, stuprum, raptus, sacrilegium, & peccatum contra naturam quorum mentio habetur, 36. quæst. 1. cap. Lex illa 2. eaque peccata esse genere suo mortalia (quod iudicatum in Clemen. final. De hæreticis, glossa ibid. notat, ad verbum Non est) ex eo sufficienter probatur quod fornicatio quæ peccatum est minus cæteris, numeretur à D. Paulo inter ea, quæ à regno Dei excludunt: cum in priori ad Corinth. cap. 6. ait: Nolite errare, neque fornicari, neque idolis seruietes, neque adulteri, neque molles regnum Dei possidebunt. Et ad Galat. 5. Manifesta sunt opera carnis quæ sunt: fornicatio, immundicia, &c. quæ prædico vobis sicut prædixi, quoniam qui talia agunt regnum Dei non possidebunt, & ad Ephes. cap. 5. Hoc autem scitote intelligentes, quod omnis fornicator aut immundus; &c. non habet hereditatem in regno Christi & Dei. De qua re pluribus differere non est necessarium ad nostrum institutum. Legat qui vult Gregorium à Valent. 2. 2. disput. nona, quæst. 3. puncto 3. aut Leonard. Lessium Dei iust. & iur. lib. 4. cap. 3. dub. 7.

Intelligitur autem ex his: illud quod moneri solet, faciendam esse breuiter Pœnitentis interrogationem circa præcepta de quibus agimus: non obstat quoniam oporteat districte cognosci circumstantias, quæ in hoc peccati genere variant species: nempe si solutus cum soluta rem habuerit: vnde constituitur fornicatio: si vir cum virgine, vnde stuprum si adhibita violentia, vnde raptus: si cum cõsanguinea aut affine intra quartum gradum, vnde incestus: si cum persona per votum castitatis deuota Deo, vnde sacrilegium; si cum nupta alteri, vnde adulterium; si cum masculo, vnde nefandum Sodomie scelus: si se polluit, vnde mollities; si denique cum bestia, vnde bestialitas. De quibus sic statuendum est, vt fornicatio iudicetur peccatum minus graue cæteris, & adulterium ea grauius: & adhuc grauius stuprum, cui addit grauitatem raptus: & stuprum in grauitate incestus sequatur. Sacrilegium autem cæteras luxuriæ species aggrauet; & grauiissima sint peccata contra naturam, inter quæ infimum grauitatis locum tenet mollities, medium Sodomiam, & supremum bestialitas.

25.

Ceterum quomodo in hac re Confessarius se gerere debeat, quando ex adulterio proles suscepta fuerit, difficultatem habet quæ tractata quidem est ex professo in lib. 10. c. 19. quæ est tertia: consultum est tamen, quæ Confessarius in promptu habere necessitas cogit in re non inusitata, paucis perstringere.

Primum est adulteram, quæ cum prole illegitima habet legitimam, si bona propria habeat de quibus possit libere disponere, debere proli legitimæ refarcire damnnum quod patietur ex eo quod in diuisione hæreditatis, illegitima proles sit habenda pro legitima.

Secundum est, adulteram cum nequit prædictam restitutionem facere, debere aliquando legitimis filiis reuelare illegitimum: aliquando vero non debere. Non enim debet quando sibi, vel illegitimæ proli ex reuelatione immineret vitæ periculum, aut infamia publica: nisi forte tam magnum bonum publicum ex reuelatione prouenturum esset; ut vita ac fama propria exponi deberet periculo: prout contingere potest cum spurius in regnum vel alium principatum successurus esset. Nec etiã debet adultera reuelare adulterium, quando probabiliter putat se ea reuelatione nihil profuturam apud illos quibus fieret. Debet autem reuelare, quando nec vitæ nec famæ periculum ipsi imminet, speratque se profuturam reuelando: siue quia creditur ipsi: siue quia sufficientia habet argumenta seu indicia quibus possit illegitimam prolem ostendere.

Tertium est, adulterum eadem ratione qua adulteram teneri vel non teneri ad restitutionem, aut sui manifestationem.

Quartum est, prolem illegitimam non teneri credere matri manifestanti adulterium nisi probationem adferat indicia sufficientia ad fidem faciendam. Quanquam tamen interdum iudicandum est rationabile esse, ut ipsius reuelationi credatur sine ulla probatione; ut cum satis patet, quod bona fide dicat omnia: vel ut cum dicit post susceptionem sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ: præsertim cum probabile est quod reuelet ob religionem ei iniectam à Confessario.

Quintum est, illegitimam prolem credentem matri manifestanti adulterium suum, teneri in conscientia hæreditatem relinquere: non autem illa restituere quæ consumpsit bona fide.

Sextum est, Quæ de prole illegitima, deque adultera vel adultero dicta sunt; similiter de prole supposititia, & eam supponentibus dicenda esse: siue quoad restitutionem, siue quoad manifestationem.

Septimum est, licitum esse ad vitandam infamiam aut periculum vitæ imminens, ex adulterio susceptos filios spurios in hospitali domo exponere: cum obligatione tamen eidem reddendi quæ sunt ad sumptum necessaria: nisi quæ pauperes exulescentur, quoniam instituta sunt hospitalia pro pauperibus. Tam ij nihilominus, quam diuites debent à se expostorum curam diligentem habere: visitando, vel instituendo prout potuerit occulte: nunquam autem licet, ne quidem ad mortem siue propriam siue alienam vitandam, occidere prolem vel abortum procurare.

Octauum est, inter alias adulterij pœnas (de quibus Sylu. in verbo Adulterium, num. 8. & lausime Ludouicus Molina de iustitia & iure, tom. 3. tr. 1. c. 3. disp. 89. & alij quot sequentibus) hanc poni, ut adulter perdat ius petendi debitum coniugale, ita ut alter possit illud petenti negare absque peccato: nisi ipsæ quoque similiter peccauerit: quia tunc esset par vtriusque ius, prout habet Nauar. in Enchir. cap. 22. num. 23. aut nihil erimen ipsius non esset notum sufficienter iuxta doctrinam eam quam tradit Thomas Sanchez lib. 1. de matrimonio, disp. 68. quæst. 1. & lib. 10. disp. 12. num. 8. ad sequentem librum 31. pertinentem.

De incestu.

SECTIO V.

26.

Incestus est concubitus cum consanguinea, aut affine intra gradus prohibitos, quales sunt omnes gradus consanguinitatis vsque ad 4. inclusiue, & affinitatis vsque ad eundem pariter gradum, si ea contracta sit ex matrimonio: si ex fornicatione vsque ad 2. gradum iuxta Concil. Trident. sess. 24.

De reformatione matrimonij Fornicationi autem superaddit specialem malitiam: quia propinquitas consanguinitatis vel affinitatis, peculiari nomine debet deterrere à turpitudine actus veneri ob reuerentiam debitam personæ propinquæ. prout D. Thomas docet 2. 2. quæst. 154. art. 9. Eam vero esse mortalem malitiam patet ex eo, quod sit transgressio præcepti Ecclesiastici in re iurati. Per quod præceptum annullatur quoque matrimonij contractus intra tales gradus; tum etiam ex eo, quod in priori ad Corinth. cap. 5. Apostolus tantopere exaggetet & execretur eiusmodi turpitudinem cum persona tanummodo affine. Omnino, inquit, auditur inter vos fornicatio, quales nec inter gentes, ita ut vxorem patris habeat aliquis. Et vos inflati estis, & non magis lucrum habuistis.

Porro in his, quanto maior est inter personas incestuosas coniunctio, tanto grauius peccatum est incestus: ut commissus cum consanguinea, maius peccatum est quam commissus cum affine; & inter consanguineos commissus, eo grauius peccatum est, quo gradus propinquior fuerit: ut potest turpius & magis repugnans rectæ rationi. An autem per tales excessus, diuersæ constituantur species incestus, relinquemus Theologis scholasticis disputandum. Qui vult potest id sufficienter tractatum videre apud Leonardum Lessium de iust. & iure lib. 4. cap. 3. dubit. 12. Ad nostrum enim institutum sufficit notare (quidquid in speculatione videatur) rem esse talem, quæ ad intelligendum à Confessario plene statum pœnitentiæ, debeat exprimi in confessione saltem quoad diuersitates, ex quibus cognoscendum est, num incestus commissus fuerit cum consanguinea, an cum affine; idque an supra primum gradum, seu cum affine patre vel matre, loco vel socio. Itemque, an in 1. gradu, seu an cum fratre siue proprio, siue vxoris; aut cum sorore similiter siue propria siue vxoris. In quibus abhorrendus à natura vicius turpitudinis excessus exigit ipsum varietate detegi ad informationem plenam Confessarij. Diuersitates vero quoad reliquos gradus detegi, ideo videri potest non necessarium, quod respectu illorum incestus non habeat varietatem turpitudinis, ex qua iudicium Confessarij de pœnitente notabiliter variari debeat, cum illam turpitudinem tota pendat ex Ecclesiæ prohibitione: quæ in omnibus gradibus est similis; licet ratio paternæ reuerentiæ qua nititur, maius habeat pondus in superioribus quam in inferioribus gradibus.

Aduerte autem præter dictam carnalem affinitatem, datum legale, quæ nascitur ex adoptione alicuius in filium: eo quod adoptanti reuerentiæ paternæ debeatur: tum spiritalem quæ nascitur ex baptismo & confirmatione inter suscipientem & susceptum: & illum, ac huius parentes: quæ affinitates prout Ecclesiæ statuto impedimenta matrimonij constituantur (ob paternam scilicet reuerentiam quam exigunt) copulæ carnali addunt turpitudinis augmentum notabile, adeoque exprimentum in confessione, prout aliis citatis notat Thomas Sanchez in lib. 7. de matrimonio disp. 5. num. 9. & 10.

Aduerte etiam ex cap. Transmissæ, De eo qui cognouit consanguineam vxoris: per fornicationem commissam cum consanguinea vxoris, impediri in fornicario petitionem debiti coniugalis, etiam quando eadem vxore mortua, duxerit aliam. Id quod tamen intelligendum est cum restrictione ad 1. & 2. gradum, iuxta Concil. Trident. sess. 24. cap. 4. de reformat. matrimonij.

De rapto.

SECTIO VI.

Raptus ad malitiam fornicationis super addit rapinam, per quam veneri & libidinis causa abducitur per vim iniustam persona, siue masculus sit siue foemina. & hæc siue nupta, siue innupta: hæcque rursus, siue virgo siue corrupta, & hæc demum, siue vidua honesta, siue meretrix. Atque ea in re ex Gratiano in cap. Deraptoribus, 36. q. 1. (quod & expressit D. Thomas 2. 2. quæst. 154. art. 7.) nihil refert siue vis inferatur personæ abductæ, siue iis sub quorum est cura, & potestate, siue vtriusque.

Vnde intelligitur primo, ad eam differentiam qua raptus constituitur luxuriæ species diuersa à fornicatione,

sufficere

sufficere ut vis quomodocumque inferatur femina: ad extorquendam ab ea carnalem copulam: cum sic ad malitiam fornicationis, castitati contrariam, addatur malitia alterius speciei: puta violentiæ illaræ contra iustitiam.

Intelligitur 2. raptum contingere, si femina ad consentiendum in carnalem copulam adducatur talibus precibus importunis, quæ violentiæ æquivalent (*quales dari posse patet ex illis quibus Datus coegit Sampsonem detegere in quo consisteret fortitudo ipsius, Iudicum 16. num. 16.*) Non item si preces importunæ sint tantum simplices, quæ non magis vim adferant quam pretium oblatum.

Intelligitur 3. non esse propriè raptum, quando facta sollicitatione matrimonij, aut alia fraude, copula extorquetur à femina, aut ipsa cognoscitur ignorans flagitium, quia dormit, aut bona fide putat virum suum esse qui ad eam accedit. Ratio est, quia quantumvis fraus, & ignorantia auferant voluntarium, non inferunt tamen violentiam quæ necessaria est ad raptum verum, proprieq; dictum.

Intelligitur 4. raptum verum contingere, non modo cum femina domo abducitur iniurta, & carnaliter cognoscitur iniurta, sed etiam cum volens quidem abducitur, sed postea cognoscitur iniurta: aut contra, cum abducitur quidem iniurta sed postea volens cognoscitur. Ratio est, quia in his etiam casibus inuenitur violentia superaddita fornicationi. Et verum est, quantumcumque femina sit meretrix, quoniam is status non obstat quin violentia sit iniurta.

Intelligitur 5. speciem raptus constitui saltem sufficienter, ut debeat in confessione explicari, si femina constituta sub parentum aut tutorum potestate abducatur, illa quidem volente; sed his iniurta. Ratio est, quia ipsi sit manifesta iniuria, dum constituta sub ipsorum custodia, extrahatur ipsi rationabiliter iniurta.

Intelligitur 6. ad constituendam speciem raptus nihil referre, siue vir feminam, siue femina virum rapiat. Nam utroque datur iniuria iniuste illata, per quam in actu libidinoso, malitiæ fornicationis additur diuersæ speciei malitia. Quæ maior tamen est, quando vir feminam rapit; solaque facit obnoxium pœnis raptorum, de quibus paulo post dicitur.

Intelligitur postremo raptum, de quo tanquam de particulari specie luxuriæ agimus, non contingere quando femina rapitur ex alia causa quam venereæ libidinis: nam ad rationem luxuriæ requiritur affectus libidinosus. De quo aduerte quando adest, etiam si coitus non sequatur, raptum posse adesse. Cum ad eum constituendum sufficiat inferri vim animo libidinis explendæ.

Iam quod raptus sit genere suo peccatum mortale: ex eo patet, quod per violentiam iniustam, quam cum turpitudine actus luxuriosi, malitia ipsius includit, notabiliter augetur contra iustitiam. Patet etiam ex grauib; pœnis quibus tale flagitium punitur utroque iure. Nam civilis Cod. de raptu virginum, lege vnica, pro raptu puellæ vel mulieris honeste, siue nuptæ, siue innuptæ, supplicium capitis statuitur: tum raptori, tum iis qui fuerint ei auxilio; & ipsius raptoris bona per iudicem addicenda sunt mulieri raptæ, si sit ingenua. Iure Canonico vero antiquo inter cætera statuitur, ut raptores puellarum siue mulierum, & cooperatores ipsorum, si Clerici sint, decendant à proprio gradu, id est, deponantur; si laici, anathematizentur, 36. q. 2. cap. 1. Iure autem nouo, Concil. Trid. sess. 24. cap. 6. De reform. matrim. inter raptorem & raptum nõ potest esse matrimonium, nisi rapta in libero loco posita, libere cõsentiat. Raptor vero ipse & omnes ei consilium, auxilium, & fauorẽ præbentes, sunt ipso iure excommunicati, & perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces, sique sint Clerici, deiciendi sunt de proprio gradu. Tenetur præterea raptor mulierem raptam siue duxerit eam in vxorem siue non, decenter arbitrio Iudicis dotare.

Si opponas, non omnem raptorem subiici talibus pœnis. Ergo male ex eis generaliter inferri raptum esse peccatum mortale. Respondeo non posse negari antecessens: tum quia Concilium Tridentinum punit solummodo raptum feminæ, factum à viro causa contrahendi cum ea matrimonij: tum quia dantur tres casus in quibus pœnæ antiquo iure cõstitutæ, non incurrerantur: quos in verbo Luxuriæ, quæst. 6.

Valerij Par. III. Tom. 2.

dicto 2. Syluester ex Pastorm. refert: quorum primus habetur ex cap. Si quis virginem, 36. quæst. 2. cū quis rapit sibi desponsatam. Secundus ex cap. Lex illa, in præced. quæst. 1. cum rapit illam cum cuius parentibus præcessit contractus de nuptiis cum ea contrahendis. Tertius ex cap. Cum causa De raptoribus: quando mulier in matrimonium futurum parentibus quantumvis iniurta consentit. Consequentiã autem eiusdem oppositionis ideo negari potest, concessio antecedente: quia in iis quæ prohibita sunt quia mala, quando par est ratio malitiæ, par quoque malitia esse censenda est.

Cæterum circa pœnas à Concil. Trident. constitutas præxi nobis proposita: notandum occurrit difficultatem esse posse, an in tribus casibus allatis ex locum habeant, si mulier abducatur ut matrimonium etiam iniurta inerat. Nam quod locum habeant, videtur ex eodem doceri: quod intentio Concilij sit suo decreto libertatem matrimonij tueri, pœnas eas grauiissimas imponendo illam offendentibus per raptum: ut offendit ille etiam qui sponsam iniuriam abducit ad inuendum matrimonium: Sed contrarium quod tangit Henriquez in sua summa lib. 12. cap. 14. num. 5. non caret probabilitate: quia decretum prædicti Concilij, cum sit pœnale, intelligendum est cum restrictione ad propriè dictum raptum: non autem cum extensione ad alium (*præsertim per ius antiquum*) improprie dictum, prout raptus sponsæ dicitur, cum sit rei ad quam ius habetur. De raptu autem mulieris consentientis dissentientibus parentibus sub quorum fuerit custodia, idem maiore ratione dici potest: quoniam ad libertatem matrimonij, parentum voluntas nihil confert; sed tantum voluntas contrahentium. De impedimento matrimonij per raptum quæ notanda sunt commodius tradentur in sequenti tomo cum de matrimonio ipso.

De excommunicatione vero in eodem decreto raptori imposita, occurrit notandum: tum quod ea sit latæ sententiæ, ut patet ex particula, *ipso iure*, quæ in decreto ipso habetur expressa: tum eam nulli esse reservatam: quia id aliqui debuisset in eodem decreto indicari, *iuxta cap. Nuper, De sent. excommunic. §. In 2. casu*, nec indicatur.

De aliis pœnis ibidem à Concil. additis notandum occurrere non incurri ante Iudicis sententiã, prout patet de infamia, quæ est pœna iuris, infligenda à Iudice. De incapacitate vero omnium dignitatum, idem coici potest; tum ex eo, quod Concil. verbis illis: *ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces*, significet incapacitatem eiusmodi, eadem ratione quam infamiam, hacque præcedente incurri: tum etiam ex eo, quod tanta sit eiusdem pœnæ acerbitas, ut merito censetur Iudicis sententiã exigere, prout citatis Nauarro & Molina, Sanchez argumentat lib. 7. De matrim. disp. 13. num. 1. In qua disput. & præced. 12. bene persequitur spectantia ad hanc materiam.

De dotatione demum, quod sententiã Iudicis requirar verba illa: *decenter arbitrio Iudicis dotare*, satis clare indicat. Circa quæ obiter aduerte, quod etiam Sanchez in eodem num. 1. habet, in tali arbitrio spectanda esse, tam raptoris quam raptæ, conditionem personæ: cum eiusmodi pœna imponatur in compensationem iniuriæ illaræ; hæcque secundum eandem conditionem æstimanda sit siue maior siue minor. Aduerte item si quæ damna secuta sint raptæ ex ipsius raptu, ea in foro conscientie esse à raptore resarcienda, non expectata Iudicis sententiã: quoniam tunc, sicut in aliis illationibus damnorum, obligatio est de iure naturæ.

De sacrilegio.

SECTIO VII.

IN materia luxuriæ, sacrilegium dicitur esse violatio rei factæ per actum venereum. Quæ contingere potest quinq; modis. Primo, quando persona votum habes castitatis, quo se Deo consecrauit, consentit in actum luxuriæ; siue externum, siue internum, uterque enim est contra castitatem de qua tale votum est emissum. Secundo, cum in actum luxuriæ circa personam prædicto modo consecratam Deo exercendum consentit persona, quæ non est similiter consecrata; ut contingit quando persona non adstricta castitatis voto for-

X 2

naturæ, nicitur,

nicatur, aut optat fornicari cum adstricta eodem voto: puta cum Sacerdote, cum moniali, &c. Nam in eo consentit cooperari sacrilegæ voti violationi. Tertio, cum in eiusmodi actum, persona consecrata Deo, similiter consentit: cuiusmodi consensus, perinde ac in adulterio coniugati cum coniugata, duplex peccatum committitur: vnum violatione voluntaria proprii voti, & alterum consensu in violationem voti alieni. Quarto cum actus luxuriosus exercetur interuentu rei sacræ: prout fit cum quis vitur sacra Scriptura ad iocos impudicos, quibus se & alios carnaliter oblectet. Id quod notabilem rei sacræ iniuriam continere, ideoque peccatum mortale esse, perinde ac voti violationem dubitandum non est. Pro quo facit prohibitio Concilij Tridentini in fine quartæ sessionis: ne verba & sententiæ ipsius sacræ Scripturæ, conuertantur & torquantur ad scurrilia, fabulosa, vana, &c.

33. Postremo cum actus luxuriæ exercetur in loco sacro, vnde malitia ipsius supra fornicationis malitia, mortaliter augetur. Id quod latius tractat Thomas Sanchez in *lib. 9. De matrimonio disput. 15.* Pro praxi autem nobis propolita sufficit notare sequentia.

Primum est: per sanguinis aut seminis humani effusione in loco sacro, hunc pollui, seu prophanari: ita vt consecratione indigeat, vt diuina in eo celebrentur, ex cap. Ecclesiis, distinct. 68. ex cap. Si motum, & cap. Ecclesiis, De consecr. distinct. 1. ex cap. finali, De consecratione Ecclesiæ, & cap. vnic. eod. tit. in 6. Cum vero per eiusmodi effusionem grauis iniuria contra virtutem religionis inferatur diuinis (impediendo nimirum celebrationem eorum, explenda libidinis venereæ gratia) manifestum esse quod istiusmodi sacrilegium, cum mortali malitia castitati contrariam, eamque speciem diuersam: vt pote virtuti diuersæ speciei contrariam.

34. Secundum est: huic eidem peccato obnoxios esse coniuges, si in loco sacro vtantur copula coniugali: nisi necessitas ipsos excuset. Etenim per talem copulam locum ipsum sacrum pollui, negant quidem aliqui: cæterorum tamen sententia (vtroq; magno numero commemorat Sanchez loco cit. n. 7.) affirmatiuum pollui, pollui, probabilior est, vt & tutior: quoniam iura ante memorata generaliter ac sine distinctione statuunt Ecclesiam pollui sanguinis, aut seminis emissione. Sicut ergo conceditur secundum eadem iura, sanguinis effusione, etiam si alias licita (vt cum reus dignus morte occiditur à iustitiæ ministris) pollui locum sacrum: in quo facta fuerit: ita etiam concedendum est pollui effusione seminis, etiam alias licita, vt est in legitimo matrimonio.

Tertium est: non modo petentem sed etiam reddentem coniugale debitum, obnoxium esse prædicto peccato; quia actus ille carnalis, in quo committitur, æque pendet ex redditione atque petitione debiti. Ita tenentes plurimos commemorat *ibid. num. 8.* Sanchez. Consequenter agens pluribus de necessitate quæ vtrumque excusare potest, meritoque assentitur illis, qui concedunt eam contingere quando coniuges intra locum sacrum sic oblecti sunt, vt non pateat ipsis ad loca non sacra egressus, & longo tempore duratura est obsessio: ita vt attentæ humana fragilitate, moraliterque loquendo, censeferi possit in coniugibus adesse incontinentiæ periculum, cui Ecclesia (ne videatur d. copulam infirmis tendere) nolit occasionem dare, statuendo locum sacrum violari per sanguinis, aut seminis effusionem: sed potius, commiserando eidem filiorum suorum infirmitati, noluisse statutum illud suum extendi ad casum vtgentis necessitatis euadendi periculum mortaliter peccandi. Pro quo ipse Sanchez in *seq. num. 14.* citat aliquot auctores.

35. Quartum est: difficultatem esse; An sacrilegium istiusmodi contingat, si copula carnalis in loco sacro occulte exercetur. Pro cuius vtraque parte, idem author aliquot Doctores citat in *eadem disput. nu. 10. & 11.* Cum eodem vero distinguendum videtur: vt sacrilegium tunc contingat quidem ex natura actus: non tamen ex modo quem eadem copula requirit, vt re ipsa impediatur diuinorum celebrationem. Oportet enim manifestam esse; vt palam confet de irreuerentia loco sacro illata, ob quam sit ibi omittenda diuinorum celebratio. Id tamen non obstat, quin etiam factum

sit occultum, debeat cum eo circumstantia loci exprimi in confessione: ob hanc maxime causam, quod sic fundet sacrilegij malitiam, vt quantumcumque nullus alius actus libidinosus interueniat: ex ipso (tanquam sacrilegio ex natura actus) prophanatio supra memorata confurgat, cum manifestatio eius aduenerit per communem famam, vel criminoforum protestationem, ei probabiliter æquivalentem.

Quintum est: non esse sacrilegium de quo agimus, si quis sceminam quam videt, aut cuius meminit, concupiscat in loco sacro, nisi appetat exprose, illam suam voluntatem exequi in eodem loco. Item nec si aspectus, nutus, aut verba inhonestæ: imo & actus alios quantumcumque turpes ibidem vsurpet, dummodo periculum absit pollutionis, effusionisve seminis; ita vt necesse non sit de talibus confitendo circumstantiam loci aperire. Ratio est, quia tales actus cum sint, vt *supponimus*, sine seminis effusione in loco sacro, ac sine illius periculo, non repugnant consecrationi loci, neque eum violent: adeo vt possint diuina officia in eo peragi ac defuncti sepeliri. Aduerte tamen si tales turpes actus coniuncti sint cum desiderio perpetrandi ibi carnalis operis, declarandam esse talis loci circumstantiam, non secus ac si perpetratum esset ibi opus: quoniam actus internus, & externus pertinent ad eandem speciem, quando vterque tendit ad idem obiectum cum iisdem circumstantiis: cum mutatis vero circumstantiis, minime. Et ideo sacrilegium est quidem, etiam existentem extra locum sacrum, optare copulam carnalem excedendam in loco sacro: nõ est tamen existentem in loco, etiam sacro, eam optare exercendam extra talem locum. De quibus Sanchez quidem pluribus in *eadem disput. 15. quest. 2.* Sed dicta, nobis sufficiunt.

Sextum est: quod idem in *seq. quest. 3. late persequitur*: & ad quod pertinent iam dicta à nobis in *lib. 14. cap. 6. sub initium*, nomine loci sacri significari maxime Ecclesiam consecratam, aut benedictam ab Episcopo: ac diuinis, autoritate ipsius, deputatam. In qua, ad iudicandum de sacrilegio nobis proposito, spectandum est spatium pertinens ad corpus ipsius interius: vt pertinere censetur illud quod in ea est à pariete summi altaris ad parietem oppositum, sive inq; iamurum, & à pavimento vsque ad interius tectum seu tabulatum, aut camerationem. Cætera enim spatia supra vel infra, vel extra Ecclesiam esse dicuntur, non autem in Ecclesia: nisi forte in illis constituta essent sacella eiusdem Ecclesiæ, ad quæ per eam pateret aditus: talia enim censentur ad ipsum corpus Ecclesiæ pertinere, atque conditionem ipsius subire; si ad diuina deputentur, id est, ad canendas preces Canonicas, aut ad Missam dicendam, aut ad fideles sepeliendos. Quæ conditio additur, vt excludantur camere institutæ ad aliæ vsus; vt sacrilia ad conseruandas res Ecclesiæ, & campanile ad continendas campanas quibus populus ad diuina vocatur: claustra item Religiosorum non destinata ad sepulturam: eorundem habitacula, & officina.

Quæ omnia citatis authoribus Sanchez in *eadem disput. 15. quest. 4.* tractans; amplius notat in *num. 37.* illam nomine Ecclesiæ non censeferi, quæ autoritate Superioris destructa est sine spe reparationis; & in *num. 38.* partem quæ amplificata est Ecclesia aliqua, licet non benedicatur comprehendi nomine loci sacri: quia pars addita coalescit in vnum corpus cum prioribus partibus. De eo quod idem disputat *num. 39.* an eodem nomine loci sacri comprehendantur oratoria, quid teneri debeat satis intelligi potest ex his quæ diximus in memorato cap. 6. De cæmeteriis ab Episcopis benedictis quod reputari debeant loca sacra in quibus seminis aut sanguinis effusio sit sacrilega; patet ex eo, quod nequeant ibi fideles defuncti sepeliri, donec reconcilientur: ex cap. vnic. De consecr. Ecclesiæ in 6.

De peccato contra naturam.

SECTIO VIII.

37. Vltima species luxuriæ, est peccatum contra naturam, consistens in actibus venereis, in quibus peruertitur ordo quem natura postulat, vt sequatur conceptio proles eiusdem speciei. Qui ordo quinque requirit. Primum est, cõiunctio duorum: secundum, eadem natura in vtroque; tertium, sexus diuersus: quartum, vasa congrua: quintum, debitus modus: ex quibus distinguuntur diuersæ talis peccati species (de

(de quibus cum D. Thoma Caiet. 2. 2. quaest. 15. art. 11.) nam ex defectu primi, constituitur mollities, consistens in corruptione sui abique alterius coniunctione: ex defectu vero secundi, constituitur bestialitas, quæ committitur coniunctione hominis cum bestia, vel etiam cum demone: ex defectu porro siue tertij siue quarti constituitur Sodomia, qua mas cum mare, aut femina cum femina, coniungitur; aut si mas cum femina, id non fit in vase congruo accommodato: ex defectu ad generationem: ex defectu demum quinti modi, constituitur inordinatus concubitus: qui cum sit quoad cætera naturalis, quoad modum est contra naturam, ita ut semen ad prolis generationem recipi vel attrahi non possit. Idem iudicium est, si alter ex cõcumbentibus, receptionem ipsam, vel attractionem impedit, iuxta ea quæ loco cit. dub. 5. habet Caiet. cuiusmodi peccatum censetur fuisse commissum ob Onan filio Iudæ, quando cohabitando cum Thamar effundebat semen in terram: eamque ob causam occidit eum Dominus, tanquam facientem rem detestabilem, ex cap. 38. Genesios.

38. Quod si peruersio modi non sit tanta quin cõceptio prolis sequi possit, non censetur peccatum istius generis, neque de se mortiferum ex probabiliori sententia: pro qua auctores magno numero refert Thom. Sanchez lib. 9. De matrim. disp. 16. num. 3. Ad cuius confirmationem supponendum est primo, eam intelligi de copula coniugali: quoniam de alia, tanquam fornicaria, non dubitatur peccatum esse mortale. Supponendum est secundo, inordinationem, ex qua in coniugali copula oritur malitia, ratione peruersionis modi naturalis, accidentariam esse eidem copulæ, cum secundum substantiam suam tantum requiratur, ut exerceatur inter legimos coniuges, accommodate ad finem coniugij: qui est prolis generatio. Supponendum est tertio, eandem inordinationem influere malitiam in coniugalem copulam; non quidem ex parte situs corporis secundum se sumpti, sed ex parte cause propter quam is usurpatur: ut pater, quia non est illicitus, quando ex iusta causa usurpatus fuerit sine periculo effusionis seminis extra vas, ac sine impedimento conceptus prolis. Cuiusmodi causa censetur dispositio corporis in homine valde obeso, itemque periculum suffocationis foetus in muliere grauida, & si quid aliud sit, quod non patitur modum ordinarium coeundi.

Quibus ita suppositis, proposita sententia ex eo confirmatur, quod malitia contingens in coniugali copula peruersi ordinis, sit tantum finis indebiti: puta delectationis venereæ in illa quæ sita intemperanter: quæ intemperantia nõ est mortalis, nisi egrediatur terminos coniugij; prout censetur egredi in eo, qui ad talem delectationem adeo afficitur, ut quantumcumque vxor non esset ea cum qua copulatur, aut etiam si conceptio foetus impediretur, vellet nihilominus ea frui: Quæ voluntas perinde peccatum est mortale, ac copulatio cum aliena, aut cum propria quidem sed impediendo prolis generationem: quia actus internus & externus sunt eiusdem malitiæ.

Consequens est autem ex his, quod præter alios, quos Sanchez refert, Toletus in summa lib. 5. cap. 13. sub finem habet: à mortali excusari actum coniugalem in quo vir succumbit feminae, vel retro ad eam accedit si absit periculum effusionis seminis extra vas (ut abesse potest, cum semen in semineam matricem attrahatur per vim naturalem existentem in ea, sicut in stomacho inest naturalis vis attrahendi cibum) nec conceptus prolis impediatur. Quod tamen nõ obstat quin ad notitiam status Pœnitentis, talis circumstantia aperienda sit in confessione: tum quia illam mortalem esse multorum sententia est, quorum in præced. num. 2. Sanchez meminit: tum quia omnes concedunt esse veniale valde graue, quod tanquam brutalitatem quandam Confessarius dissuadere debeat, etiam ex oburgatione.

Cæterum quærenti; An coniugi exigenti copulam quoad modum indebitam, alter teneatur, aut possit reddere. Respondendum est, ut respondet Sanchez, alius citatis in ead. disp. 16. num. 8. nec teneri: nec posse reddere cum periculo effusionis seminis extra vas, aliove impedimento generationis prolis: quia peccatum esset de se mortale, contrarium legi proprioque huius matrimonij. Alias autem si necessitas petentem excuset à peccato, alterum & posse & teneri reddere, quia nul-

la est causa recusandi. Si vero necessitas non excuset, quia ille petit tantum ad maiorem delectationem; debere quidem recusare ob abusum: posse tamen reddere si alioqui timeret verbera, aliave incommoda iudicio prudentis merito metuenda: perinde ac vsuuenit debitori respectu creditoris ab eo ad abusum, pecuniam sibi debitam petentis, grauib. minis interpositis.

De mollitie.

SECTIO IX.

39. Mollities est voluntaria seminis emissio absque copula, quæ alias dici solet voluntaria pollutio & immunditia. Pro cuius maiore noticia notandum est primo, quod aliis citatis habet Sanchez, in lib. 9. de matrimonio, disp. 45. in princip. ex membro pudendo præter vrinam & semen, procedere aliquando tertium quandam humorem medium, qui femini est similis in colore, & infectione, carnisque commotione, quæ ipsum aliquando comitatur: dissimilis autem in eo, quod nõ sit ita mordax ac crassus, faciliusque fluat, nec cum tanta carnis commotione, & in minore copia; atque aliquando inperceptibiliter, & sine carnis motu. Solet autem appellari distillatio: de qua, nisi rebellis carnis eam comitaretur, non esset magis curandæ quam de sudore; vt idem addit ex Caiet. in tom. 1. opus. tract. 22. art. 2. in fine. Eam autem non esse pollutionem, D. Thom. in Opus. 64. cap. De fluxu seminis, notat deprehendi hoc signo, quod pollutio in vigilia nequeat esse absque carnis commotione, & venerea delectatione, seu tali, qualis percipitur in concubitu.

40. Notandum est secundo, quod mollities peccati sit mortale, consistere ex eo, quod D. Paul. in priori ad Corinth. cap. 6. versu 9. ponat molles inter eos qui à regno cælorum excluduntur, & ad Galat. cap. 5. immunditiam ponat inter peccata quæ qui agunt, regnum Dei non consequentur, & ad Ephes. cap. 5. immundum numeret inter eos qui non habent hæreditatem in regno Christi & Dei. Accedit ratio, quod ipsa sit contra naturam, vt potest quæ aduersatur generationi, ad quam natura destinauit semen: itemque bono communi, quod magnopere lederetur per fornicationes, adulteria & alia id genus flagitia: quæ censentur concessa, si extra matrimonium eiusdem seminis liceret.

Quæ ratio etiam si locum non habeat in distillatione prememorata: sufficiens tamen insinuat illius procuracionem, peccatum mortale committi: cum & ipsa tunc coniunctam habeat notabilem commotionem spirituum vitalium, generationi & seminis effusioni deseruentium; vnde fit vt censeatur pollutio quædam inchoata, & ad eius consummationem ordinetur.

Hic occurrit dubium; An cum semen est perniciosum vitæ, liceat conari illud expellere. Ad quod Thomas Sanchez in præced. disp. 17. num. 19. respondet distinctione: inquires illam perniciose oriri posse, vel ex quantitate seminis, quia nimis abundat; vel ex qualitate; quia corruptum est, transiuitque in qualitatem venenosam. Atque superbandantem non esse licitum expellere, quia prolificum est: cuius effusionem aliter curare non licet, quam per copulam coniugalem. Corruptum autem licitum esse pharmaco, & medicinis expellere, quando iudicio medicorum id fuerit necessarium ad vitæ conseruationem. Rationem reddit, quia talia medicamenta nullatenus ordinantur ad effusionem veri seminis, sed tantum corrupti, quodque transierit venenosam qualitatem. Nec refert, quod aliquis emissio veri seminis per accidens, & præter intentionem subsequatur: quia id prouenit ex re necessaria ad salutem corporis; vnde sicut est licitum pudenda ostendere chirurgo cum exigit necessitas medendi eis, aut ea incidendi (vt quando femina est arcta) etiam si per accidens ac præter intentionem aliquid pollutionis sequatur, pari fani ratione licebit expellere prædictam prauam qualitatem in quam semen transiit; præsertim cum in tali casu (etiam si per accidens sequatur pollutio) procal absit periculum in eam consentiendi ob delectationem: tali infirmitate scilicet obistente, reprimentequæ eius vehementiam.

Iam si esset dubium, num ex quantitate, an vero ex qualitate seminis infirmitas proueniret: si quidem iudicium medicorum tale sit, vt qui doctores sunt inter eos neutri

parti acquiescant, non licebit illud expellere, tanquam manens in possessione opinionis quod ipsum sit verum, & generationi aptum; cum talis aptitudo ei suapte natura conueniat. Sin autem iidem medici opinentur probabiliter infirmitatem prouenire ex qualitate seu corruptione feminis, licebit tunc expellere illud, non obstantem formidine aliqua de contrariis; quoniam probabilem opinionem sequens, potest tuis esse in conscientia, tanquam agens prudenti consilio.

41. Notandum est tertio, quod cum pollutio carnalis contingere possit, tum in somno, seu omnino dormientibus: tum in vigilia, seu omnino excitatis à somno, tum in demum partim in somno, partim in vigilia, seu nondum ita excitatis à somno, quin adhuc semidormiant. Notandum, inquam, est primo modo contingentem, non esse in se peccatum ob defectum vsus rationis, in eo, qui pollutur: & tertio modo non esse peccatum plusquam veniale ob defectum pleni vsus rationis: ita vt secundo maxime modo, sit ea cui conuenit memorata ratio peccati mortalis.

Notandum est quarto, pollutionem quæ non est in se peccatum mortale, posse esse in alio: nimirum, tum in sua causa, tum in suo effectu: seu, quod idem est, tum in antecedentibus, tum in consequentibus ipsam. Atque in antecedentibus tripliciter: prout patet ex Nauar. in Enchir. cap. 16. num. 7. & 8. Ac primo in desiderio, affectuque; deliberato: vt cum quis deliberate desiderat pollutionem habere; idque ob delectationem carnalem. Quod addo: quia si desiderat prout simpliciter via naturali prouenit à naturalibus causis sine omni libera cooperatione, idque ob aliquem rationabilem finem: vt ob fanitatem, vel ad sedandum carnis tentationes quibus interdum vexatur, excusari potest à peccato: dummodo non sit tale desiderium quod det causam pollutioni. Pro quo præter Nauar. aliquot alios Lessius De iust. & iure lib. 4. cap. 3. num. 106. refert.

Secundo, peccare potest procuratore ipsius pollutionis; sicque semper est peccatum mortale ob quemcumque finem ea procuratur. Vnde qui cibis calidis vescitur, vel aliud facit eo animo, vt in somno pollutio ei accidat, mortaliter peccat. Quod si obicitas, licere pollutionem desiderare propter fanitatem, ideoque pariter licere, illam propter hanc procurare. Respondet Nauar. non valere eam consequentiam, vt nec istam. Licet desiderare mortem hominis nequam & perditum: ergo licet ipsum occidere.

Tertio, peccare potest mortaliter in eo quod non remoueat causam futuræ pollutionis quam animaduertit, aut debet animaduertere. Nec enim excusatur ille qui facit id vnde sequitur pollutio, si probabiliter cognoscat eam in defecturam: aut ignoret quidem, sed ex magna sua negligentia: sicut censetur is qui sæpe experitur pollutionem sequi ex eo, quod tali modo dormiat, & negligit ad id aduertere. Atriam ad tale peccatum non sufficit in hoc casu aduertere causam: sed præterea requiritur. Tum vt quis eam animaduertam remouere valeat, cum non valens non peccet: nisi forte, quod intrinsece malum est, in pollutionem ipsam consentiat, sibiue in ea complaceat. Tum etiam, vt talis causa sit, quam teneatur remouere: sicut teneri censetur cum nec ad notabile bonum consequendum, nec ad notabile detrimentum euitandum, siue proprium siue alienum ea conducit.

42. Sic enim conducit, dummodo absit periculum consentiendi. nec sit res que de se conferat ad pollutionem, nec ad eam ordinetur intentione agentis: quantumuis præuideat quis eandem securam ex tali re, non ideo tenebitur hanc remouere, ob periculum pollutionis, si sciat hanc securam tantummodo per accidens: nempe patiendò eam ex humana infirmitate, neque consentiendò in eam. Ratio autem est, quia persequentius suum, seu facienti quod iure potest, non imputatur effectus inde per accidens, ac præter intentionem suam subsecutus: cum alioqui multæ actiones necessariae omittendæ essent, innumerique viderentur laquei timoratis conscientis injecti, quod minime dicendum est.

Ex qua doctrina pro qua auctores magno numero refert Sanchez. 7. in lib. 9. De matrimonio. disp. 43. num. 4. deducitur, eum qui predictarum rerum studio incumbit, non ex curiositate, sed ad bonum finem, non teneri ob periculum pollutionis relinquere id ipsum studium; nisi simul periculum esset con-

sentendi in illam. Quod idem iudicium est de aliis occupationibus non conferentibus quidem ad pollutionem, habentibus tamen per accidens coniunctum illius periculum, si necessarier sint ad aliquod notabile bonum acquirendum, vel notabile detrimentum vitandum. Sic qui ex certo accubitu intelligit pollutionem sequi: si aliter nequeat dormire, non tenetur aliter accumbere. Similiter qui non habet cibos quibus vescatur, nisi eos vnde pollutio timetur, non tenetur abstinerere, si abstinentia sit ei notabiliter nocitura. Item qui ex causa valde urgente (vt quia morbus est grauis, nec alius adesse qui mederi valeat) medici exercet ministerium: quod et si de se ad pollutionem nihil conferat: ex eo tamen spectata sua infirmitate, præuidet imminere sibi illius periculum; siquidem firmiter sibi persuadet se minime in eam consenturum, excusari potest à peccato. Potest etiam is qui scit se periculo pollutionis equitandò, si talis equitatio sit ex causa rationali; & cesset periculum consensus. Potest quoque fricans verenda ad sedandum pruritus illorum, & ex quo magnam patitur molestiam.

In quibus & aliis similibus periculum pollutionis non obstat excusationi à peccato, dum agendi necessitas urget (modo absit periculum consensus in illam) ex eo patet, quod mulier nupta patiens verendum arctitudinem, si per incisionem à chirurgis factam, possit apta fieri copula, teneatur illam pati, ex cap. Fratemitatis, De frigidis & maleficis. Itemque ex eo, quod matronæ, vt iuxta cap. Nec aliqua, 27. q. 1. & cap. Proposuiti, De probationibus iurare valeant puellam aliquam esse virginem; possunt illius verenda inspicere actangere. In quo vtroque casu dubium non est adesse periculum pollutionis satis probabile. Et certe durum esset de mortali damnare fordes verendis adherentes abstergentem, ne pruritus & fœtorem patiatur: cum eiusmodi actio non sit talis, quæ ad pollutionem tendat de se, sed tantum per accidens; nempe ex infirmitate agentis; absitque ex diuinæ maiestatis timore, vel amore, periculum consentiendi in eam: quod quidem si adesset nulla daretur excusatio.

Notandum est quinto: magnam difficultatem esse inter Doctores; An ante tradita excusatio locum habeat, quantumuis non absit agendi necessitas, dummodo absit periculum consensus in pollutionem. Ad diuersos diuersa sentientes refert Sanchez in cit. disp. 43. n. 11. 12. & 13. Nobis pro praxi sufficere eum eodem in sequen. numeris, illam explicare supposita distinctione causarum, in quibus pollutio præuidetur. Quædam enim sunt ex luxuriæ genere seu per se tendentes ad actus venereos, ordinatolue ad excitandum feminis fluxum: vt tactus, aspectus, & verba quibus appetitus ad luxuriam excitatur, relinquendo vestigiis quoddam, & inclinationem ad illam, prout argumento sunt luxuriola formia, cù pollutione contingenti dormientibus, sicut D. Thom. 2. 2. quest. 154. art. 5. attigit. Quædam vero non sunt ex genere luxuriæ, id est, de se minime pertinent ad luxuriam, vt efus vel potus abundantior, equitatio, aliaque similes actiones, ex quibus præter intentionem agentis, prouenit feminis decitio; non quidem facta per appetitum sensitium, quæ tendit suapte natura ad coitum: sed per vim expulsiuam, tendens de se ad naturæ alleuationem.

Quæ cum ita sint: si quidem causa in qua pollutio præuidetur sit prioris generis; nimirum in actio per se tendens ad venereos actus excitandos, ac pollutionem consummandam, excusatio non est à mortali, nisi ex indeliberatione: quia lex naturalis obligans ad non procurandam feminis effusionem, obligat quoque, nisi necessitas excuset, ad euitandas causas per se ac notabiliter influentes ad eam; cum tales nulla necessitate urgente admittere, sit in effectum ipsarum, pollutionem inquam, consentire: quod censetur mortale. Sin autem causa in qua pollutio præuidetur sit posterioris generis, seu non venerea; & per accidens tantum, concurrens ad pollutionem, potest esse excusatio à mortali: dummodo absit consensus in ipsam pollutionem, ac in eiusdem periculum. Ratio est, quia licet ad illam concurrat per accidens, non est tamen vere & mortaliter causa illius. Vere enim procedit à vi naturali expultrice, quam suum effectum fortiri nemo sub mortali impedire tenetur, nisi forte concurrat alia causa per se voluta, influens notabiliter in eiusmodi effectum: id quod prudentis iudicio definiendum relinquitur.

Notandum

44. Notandū est sexto de malitia pollutionis quæ in sua causa non pertinente ad luxuriam, præuisa est quidem, non tamē intenta: iudicandum non esse ex speciali malitia quam ea ipsa causa habet; ita ut quantumcuq; eadem suo genere sit mortalis; si prout talis nihil conferat ad pollutionem, hæc non sit propterea mortalis censenda: ut si quis comedat rem suæ sanitati valde nocentem in qua præuidet, sed non intendit pollutionem. Istud Sanchez habet in ead. disput. 45. n. 17. & ante eum Suarez & Vasquez, quos ipse refert in præced. nu. 16. R. tio vero est, quod de peccatorum aggravatione iudicandam sit tantum ex accidentibus quæ ad illam conferunt, prout habitum est in præced. libr. 14. cap. 2. sub initium. Cætera enim censentur esse tantum physica, non item moralia accidentia.

Notandum est septimo: pollutionem nullo modo in se voluntam, sed in directe tantum in sua causa, non esse peccatū, suā malitiā interiore sed exteriorē suæ causa: quia non aliter quidquam peccatum est, quā prout voluntarium; cum ubi-
cunq; cessat ratio voluntarij, cessat & ratio peccati. Ita docentes plures refert idem Sanchez in seq. n. 28.

Consequenter inferens, pluribus quoque citatis: eum qui occasionem culpabilē dedit pollutioni, si de eo legitime pœnituerit, antequam hæc subsequatur, postea subsequente vacare culpā: cum non habeat intrinsecam vtpote in se non voluntariam: nec extrinsecam ex data illius causa; quia culpa commissā eam dando absterfa est; prauaq; voluntas emēdata pœnitendo. Attamen in confessione aperienda erit subsecutio ipsa ad plenam manifestationem culpæ antegresse.

45. Notandum est octauo, Quoties peccatū mortale est pollutioni præuisa causam dare, non remouendo hanc notabiliter influentem in illam, toties si militer mortale esse, causam dare præuisa notabili ei distillationi, cuius meminimus in præced. nu. 39. & 40. aut cōmōtioni spirituum vitalium generationi seruientium. Ratio est, quia talis tum distillatio, tum commotio notabiliter turpis est, & quedam pollutio inchoata, & ad eius consummationem de se ordinata. Quamquam tamen sicut coniugati possunt sine mortali culpa se inuito tāgere & aspiciere, ac inter se verba lasciuia vsurpare, deq; futura copula cogitare cum aliqua venerea delectatione, ita etiam possunt a mortali excusari si in eo sentiant spōte aliquam cōmōtionem spirituum vitalium generationi defertuentium, aut etiam distillationem prædictam; etiamsi nō exculentur si consentiant in pollutionem, aut in pollutionis periculum: quoniam voluntaria effusio seminis prouenit aliunde, quam ex coniugali copula, nusquam a mortali excusatur: cum semper repugnet naturæ institutioni, quā ob commune bonum administratio eiusdem seminis, nullo modo extra ipsam coniugalem copulam, permittitur hominis arbitrio.

46. Notandum est nono, Actum mortaliter turpem contra sextum præceptam, si in eo præuidetur pollutio, etiamsi non intendatur, habere specialem malitiā mollitiei, ob ipsam pollutionem præuisam: cum qua connexionem habet naturalem, per quā notabiliter in eam influit; & est per se illius causa. Quintimo ob hanc eandem rationem, ut bene Sanchez notat in nu. 2. id ipsum verum est etiamsi pollutio non præuidetur: si quis tamdiu persistat in actu turpi ex quo sequitur pollutio, vel eius periculū; ut censendus sit debuisse præuidere: quod arbitrio prudentis relinquatur.

Notandum est decimo, quamuis non liceat pollutionem procurare tamen quādo cepta in somnis, est in naturali fluxu (dummodo cesset periculum consensus in delectationem veneream, ad quod opus est imploratione diuini auxiliij) licet eam non impedire ad vitandum morbi periculum. Ratio est, quia id non est procurare sed pati effusionem seminis, ne corruptum noceat. Pro quo, aliquot authoribus citatis, Sanchez in seq. disp. 47. nu. 17. ait, ipsum habere etiam locum ubi pollutio coepit culpa patientis: si quidem præteritæ culpæ pœnitent: quia per pœnitentiam amouet causam præteritā culpabilem: de necepsq; solummodo patitur, ac non resistit eidem passioni, ad sanitatis conseruationem, quæ est finis conuenientis ac optabilis.

47. Notandum est vñ decimo, Quoad pollutiones ex Dæmonum illusione, vel natura debilitata prouenientes in somno,

cas non esse de se peccatā, posse autem esse, tum in sua causa iuxta antedicta: tum etiam in suo effectu: ut quando quis in ea facta complaceat sibi ob delectationem veneream acceptam, quæ est materia de se illicita: non vero si ob aliquem bonum finem, ut releuationem à carnis vehementioribus stimulis.

48. Notandum est duodecimo, Pollutionem, etiam contingentem in vigilia cum plena rationis aduertentia, non esse peccatum, si quis voluntatis consensum ab ea omnino cohibeat, studeatq; causam eius remouere iuxta antedicta. Imo vero si patienter ferat molestiam, quam patitur occasione talis infirmitatis, ea est illi causa meriti.

Notandum est decimotertio, In pollutione voluntaria, cum peccato mollitiei peccata alia concurrere: aliquando vnum, aliquando plura: nam si quis illam admittendo, desideret vel imaginetur vnam virginem, vnum stuprum: si vñ coniugatam, vnum adulterium: si plures, plura siue stupra siue adulteria, cum mollitie concurrunt: & sic de cæteris siue specie siue numero differentibus: quæ omnia in confessione distinctæ explicanda sunt.

Notandum est postremo, Mollitiem aliquando committi ab vna persona seipsam prouocante, siue mas sit siue femina: aliquando à duabus vna alteram adiuvante: quod multis modis contingere potest: quos quia speciem peccati non mutant, non est necesse Confessarium cognoscere, sed sufficit ut cognoscat pollutionem factam esse cum auxilio vel sine auxilio alterius. Hæc qui plenius tractata optet, legere potest Ioannem de Salas ad 1. 2. D. Thomæ tomo 2. tractat. 13. disput. 6. sect. 11. & septem sequentibus. Ea paucis perstringere visum est consultum, & sufficere Confessario pro ordinaria praxi.

De Sodomia & bestialitate.

SECTIO X.

49. AD constituendam proprie dictam Sodomiam (licet nobis pro animarum salute quod medicis licet pro salute corporum, res suis verbis ut facile capiatur exprimere) requiritur cōmixtio viri siue cum viro, siue cum femina in ea corporis parte per quam, ut Scriptura loquitur Matth. 15. numer. 17. quod intrat in os vadens in ventrem emittitur in secessum. Vnde in rigore, nō est Sodomia si mares se inuito complexi etiam vno alteri supposito, sequatur seminis effusio; dummodo ea non fiat, intra memoratum vas: quia si fiat complebitur ratio Sodomie. Vnde aduertit (quod Nauarrus attigit in Enchir. cap. 27. nu. 249. §. 4. v. s. finem D. Thomam 2. 2. quæstio. 154. art. 11. generaliter sumere nomen Sodomie, dum eo comprehendit omnem pollutionem habitam cum alio vel alia extra vas ordinatum: quia ipsum proprie dicitur tantum de ea effusione seminis intra memoratum vas; quam Nauarrus appellat copulam Somoditicam: adferens in confirmationem id quod habetur in cap. finali De sponsalibus, non consummari copulam nisi intra vas naturale semen effundatur.

Memorata igitur effusio non Sodomia, sed mollities est proprie: ea tamen grauissima, perinde ac quando vir coiens cum muliere effundit de industria semen inter coxas ipsius, ut accidit Onam coeunti cum Thamar eius antea meminimus. Ob quam grauitatem mollitiei superadditam, talis circumstantia quantumuis non mutet speciem explicanda est in confessione ad aperiendam magnitudinem intemperantia, & effrenatæ libidinis cum qua tale flagitiū perpetratum fuit. Adde & consensum in alterius peccatum mortale, aut certe ei illam iniuriam, si is a peccato excusetur, eo quod non sponte sed violenter, aut ignoranter, ut contingere potest dormienti, tale quid ipsi contigerit. Sic autem fieri potest talis declaratio tacitis studio honestatis particularibus modis. Passus sum voluntariam pollutionem cum alterius contactu aut amplexu, aut etiam congressu: sine Sodomitico tamen affectu; qui quidem affectus interueniens exprimensus est, tanquam mutans speciem: quippe qui Sodomie malitiam habet.

50. Quam graue autem peccatum sit Sodomia, satis patet ex supplicio quo punitur est, à Deo Genes. 19. & ex exaggeratione

ratione qua D. Paulus ad Rom. 1. aduersus illius reos vitur, & ex pœnis quibus eosdem afficiendos esse ius decernit. Ciuile enim in authenticis, collat. 6. tit. Vt non luxurietur homines contra naturam, decernit pœnam acerbæ mortis: nimirum flammam, iuxta ea quæ ex eodem iure notat Couar. ad Clemen. vnicam De homicidio, 1. parte §. 1. n. 6. atq; receptam consuetudinem. Canonicum ius vero statuit in capit. Clerici de excessibus Prælatorum: si Clerici sint, deponantur vel in monasterium ad agendam pœnitentiam detrudantur. Sin laici excommunicentur. Et per constitutionem Pij 5. verbis illis, quæ refert Nauar. in Enchir. cap. 27. n. 249. omni priuilegio clericali, officio, beneficio ac dignitate priuantur: ac præcipiuntur tradi brachio seculari post degradationem ipsorum per Iudicem Ecclesiasticum. Quæ priuatio, vt Nauar. ipse bene declarat, incurritur ipso iure, ab eo qui tale flagitium exercet, id est, id est, qui sic in illud labi confuevit, vt arbitrio boni viri dici possit exercitator illius; non autem ab eo qui cadit aliquoties, & ipsum pœnitentem cecidisse.

Legendus est ibidē ipse Nauarrus: tum pro pleniore eius rei notitia: tum pro eiusmodi criminosis, excusatione ab irregularitate, cui Couar. loco cit. obnoxium ipsum esse existimat, relatis aliquot alijs in suam sententiam. Quam Nauar. ex eo rejicit, quod irregularitas incurritur tantum in casibus iure expressis ex cap. 15. qui, De sentent. excommun. in sexto. Neq; ad eam peccati enormitas sola sufficiat, cum odiū Dei sit peccatum naturā suā grauius quam Sodomia, nec tamen cum fuerit occultum, inducit irregularitatem: vt non negarit Couar. Quare nec Sodomia occulta inducet. Quæ ratio cum tanti doctoris autoritate, potest in praxi sufficere ad moralem certitudinem.

De bestialitate, quod grauitate malitiæ Sodomiam superet, ratio ipsa naturalis, & conscientiæ dictam (quod ne quidem in improbiſſimis penitus exstinguitur) satis superq; vnicuiq; testificatur. Certe cum Sodomiam in se perinde includat, ac adulterium, fornicationem, superaddendo differentiā mortaliter aggrauantem, censenda est malitiæ grauiſſimæ: quam Scriptura sacra indicauit cum in illius detestationem statuit Leuitici 18. & 20. non modo illius perpetratores, sed etiā bestiam cum qua perpetrata fuerit, morte delendam esse. Quod autem iisdem pœnis quibus Sodomia faciat obnoxios illos qui eā se contaminauerint, non videtur dubium: cum vt diximus Sodomiam ipsam includat: perinde ac adulterium, fornicationem.

Cæterum cuius speciei fuerit bestia cum qua commissum est tam nefandum scelus, non est necesse Confessarium inquirere: quia inde non variatur species peccati: nisi forte fuerit bestia infernalis, seu dæmon incubus aut succubus: quia coniunctam haberet malitiam pacti cum dæmone, aperiendam in confessione, tanquam aggrauantem mutando speciem. Circa Sodomiam autem inquirenda est circumstantia personæ, ad intelligendū an coniunctam habeat malitiam adulterij, aut sacrilegij aut incestus. De cætero circa vtrumq; tale flagitium antequam absolutio detur, curandum est vt sublata sit occasio illorum propinqua: imo vt criminosis ad Superiorem pro ea remittatur non tantum quando fuerit illi seruata, vt plerunq; solet: sed etiam nonnunquam quando non fuerit: nimirum propter illius enormitatem, de qua consultum est Superiorem cognoscere, qui efficacius remedium ei adhibere posse censetur.

CAP. VLTIMVM.

De gula.

SUMMARIVM.

52. Definitio gule, cum modis quibus ea contingit.
 53. Septem casus in quibus peccatum gula est mortale.
 54. Species gula crapula & ebrietas: quodq; peccatum gula censeri possit solummodo veniale etiam si in eo commissus sit excessus vsq; ad vomitum.
 55. Ebrietas procedens vsq; ad priuationem vsus rationis peccatum est mortale, duobus casibus exceptis.
 56. Quid sit iudicandum de nimio potu sine priuatione vsus rationis.
 57. Signa ex quibus deprehenditur cuiusmodi fuerit ebrietas.
 58. Peccatum concurrentis ad alterius ebrietatem.

59. Quomodo explicandum sit in confessione peccatum ebrietatis.
 60. Quomodo facta in ebrietate sint peccata, aut à peccato excusentur.

61. De contrariis factis in ebrietate, & pœnis ebriorum.

62. De filiabus gula.

DE gula peccato agitur in ordine ad sextum & nonū Decalogi præceptum, tanquam de eo quod fouet luxuriam, iuxta illud tritū. Sine Cere & Baccho friget Venus; & illud quod Ezechielis 16. vers. 49. inter causas iniquas Sodome ponitur saturitas panis: & quod ad Ephes. cap. 5. vers. 18. Apostolus vetat inebriari vino in quo est luxuria. De illa autē instituit tractationem Gratianus dist. 55. 41. & 44. D. Thomas ac ipsius interpretes 2. 2. quæst. 148. & 150. Summularij in verbo Gula, & in verbo Ebrietas. Nauar. in Enchir. cap. 23. num. 119. & alij quos commemorat Sebastianus Medices in sua summa De peccatis tit. 7. quibus accesserunt recentiores aliquot.

Definitio gula, & quibus modis ea contingat.

SECTIO I.

EST autem gula cibi potusq; appetitus inordinatus, seu Excedens rationis præscriptum. Quod fieri potest quinq; modis indicatis hoc versu:

Præpropere, laute, nimis ardentem, studiose.

Quorum sensus est, peccatum gulæ comedendo vel bibendo committi ab eo, qui præuenit tempus debitum, aut qui querit nimis pretiosum cibum & potum, aut qui nimis, multum sumit, aut qui sumit cum nimia auiditate, aut qui cibos querit nimis delicate præparatos. Hos ex D. Greg. lib. 30. Moral. relatos tractat D. Thom. in cit. qu. 148. art. 4. De quibus notandum est, peccatum gulæ committi, tum in substantia cibi & potus, cum præter modum ea est pretiosa & lauta; tum in quantitate, cum quis plus sumit cibi & potus, quam eget ad sustentationem suam: tum in qualitate, cum quis querit cibum nimis exquisite apparatus: tum in ipsa delectatione gustus: quæ nimis placens, efficit vt cum auiditate nimia cibus & potus sumantur: tum demum in tempore, cum cibus & potus indebito tempore sumuntur.

Casus in quibus gula peccatum mortale est.

SECTIO II.

PRORRO quocunq; ex his modis peccatum gulæ committatur, mortale est in septem casibus. Primus est: quando in delectatione cibi & potus ponitur vitæ finis: vt censetur fieri ab ijs qui nihil querunt aliud, quam edere, & bibere: ei delectationi postponentes diuinam voluntatem: ita vt quadret in eos illud Apostoli ad Philip. 3. Quorum Deus venter est.]

Secundus, quādo ex appetitu cibi, & potus aliquis id agit à quo abstinere ex præcepto obligatur sub mortali, vt is qui diebus veticis vescitur carnibus, aut in diebus ieiunij, illud frangit, cum seruare possit, aut qui lauis ac pretiosis cibis vescendo contrahit debita; seq; impotentem reddit ad ea solvenda, aut qui non succurrit proximo, grauem necessitatem patienti, aut qui ideo filias suas in statu debito non collocat.

Tertius, quando damnū notabile corpori inferitur: vt cū quis cibi & potus sumptione grauitate offendit sanitatē corporis: item cum alteri causa est eiusdem incommodi; illum in talem finem ad edendum & bibendum inducendo. Ad q; vtrumq; requiritur vt quis ad tale quid aduertat aut aduertere debeat: prout debet cum alias expertus est id ipsum sibi met, aut alijs nocere.

Quartus, quando graue scandalum datur proximo. Quæ in re quam grauitate peccatur ostenditur illud ab Apostolo dictum in priori ad Corin. cap. 8. Si esca scandalizat fratrem meū, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem.]

Quintus, quando cibus & potus est contra naturam: sic velci carnibus humanis, aut sanguinem humanum bibere, mortale peccatum esse docent communiter Theologi, quia id repugnat naturæ: vt argumento est, quod omnes gentes apud quas fuit aliquid ciuilitatis, semper celsuerunt tale quid esse inhumanitatis ac feritatis. Quamquam vt causā infirmitatis, sic & causā necessitatis grauis, licere talem vsum arbitrantur pleriq;: quos refert & sequitur Leonardus Lessius de iu-